

**tři
ženy**

**lisa
taddeo**

LEDA 2019

Přeložila Věra Klásková

Lisa Taddeo: THREE WOMEN

Copyright © 2019 by Lisa Taddeo

Translation © Věra Klásková, 2019

© nakladatelství LEDA, spol. s r. o., 2019

ISBN 978-80-7335-620-0

Věnováno Fox

Kdo nahlíží do otevřeného okna, nikdy neuvidí tolik jako ten, kdo se dívá do okna zavřeného. Není věci hlubší, tajemnější, podnětnější, temnější i oslnivější nad okna osvětlená svíčkou. To, co možno uzřít v plném denním světle, nikdy není tak zajímavé jako to, co se odehrává za sklem okna. V té kobce – černé nebo osvětlené – žije život, sní život, skomírá život.

CHARLES BAUDELAIRE: *Malé básně v próze*

Poznámka autorky

Zde se nejedná o beletristické dílo. Se ženami, o nichž se mluví v této knize, jsem v průběhu osmi let strávila tisíce hodin, ať už osobně, při telefonických hovorech, nebo prostřednictvím textových zpráv a e-mailů. Přestěhovala jsem se do měst, kde bydlely, a usadila se tam, abych jako stálá obyvatelka dokázala lépe chápat jejich každodenní život. V několika případech jsem tam prožila chvíle, které jsem pak do knihy začlenila. Co se týče událostí, k nimž došlo v minulosti anebo v čase, kdy jsem u toho nebyla, vycházela jsem ze vzpomínek těchto žen, z jejich deníků a z komunikace s nimi. Dělal jsem rozhovory s jejich přáteli a příbuznými a sledovala jsem jejich činnost na sociálních sítích. Ale většinou jsem se držela nazírací perspektivy těchto tří žen.

K potvrzení věrohodnosti různých událostí a časové posloupnosti jsem využívala soudních dokumentů a článků z místního tisku a hovořila jsem se žurnalisty, soudci, právníky a vyšetřovateli. Citáty jsem vybírala z právních podkladů,

e-mailů, dopisů, nahrávek a rozhovorů s těmito ženami a dalšími postavami této knihy. V jednom případě nebyly textové zprávy k dispozici, a proto jsem jejich obsah reprodukovala podle četných převyprávění dané osoby, která ovšem zpochybnil příjemce této korespondence. K mání nebyly ani některé e-maily a vůbec žádné papírové dopisy, jež si tyto dvě postavy vyměnily.

Tři ženy, o nichž tato kniha pojednává, jsem vybrala na základě vzájemné významové propojitelnosti jejich příběhů, jejich citové hloubky i toho, jak je popsáné události – tedy pokud k nim v minulosti opravdu došlo – dodnes tíží. Omezovalo mě, že jsem hovořila pouze se ženami, které byly ochotné se mi se svými příběhy svěřit, mluvit do záznamu a nic přede mnou netajit. Několikrát se mi v půli výzkumu přihodilo, že zvolený subjekt dospěl k rozhodnutí, že má příliš velké obavy z odhalení. Ale většinou jsem výběr založila na tom, co jsem vnímala jako upřímnost těchto žen vůči sobě samým a ochotu svěřit se ostatním způsobem, jímž odhalují svoje tužby. V mém textu už nepromlouvá zřetelným hlasem nikdo jiný, protože zachycené příběhy náleží těmhle ženám. Ty osoby, jejichž hlasy nehrají význačnou roli, jsem se však rozhodla chránit: ve dvou zprávách, které předtím nebyly veřejně zaznamenány, jsem změnila skoro všechna jména a charakteristické podrobnosti. Ve zprávě třetí jsem změnila jména osob, které byly v daném období nezletilé.

Jsem přesvědčená, že tyto příběhy vyslovují bytostné pravdy o ženách a sexuální touze. Ale ve výsledku mají svoje vyprávění pod kontrolou ony tři konkrétní ženy. Na každý příběh lze nazírat z mnoha různých hledisek, ale já vám zde předkládám to jejich.

Prolog

Když byla moje matka mladá, ráno co ráno ji sledoval do práce jakýsi muž, který chodíval krok za ní a masturboval.

Vzdělání dostala moje matka nevalné – vychodila jen obecnou školu – a do věna jenom lněné utěrky nevalné kvality, zato byla krásná. To je to první, co mě napadne, když ji mám popsat. Měla vlasy barvy čokoládových bonbonů, které se dají koupit v Tyrolských Alpách, a účes nosila pořád stejný: krátké kudrny vyčesané do výšky. Pleť neměla olivovou jako ostatní z rodiny – její odstín byl naprosto osobitý: světle růžová barva laciného zlata. Oči měla sarkastické, koketní, hnědé.

Pracovala jako hlavní pokladní u stánku s ovocem a zeleninou v centru Bologně. Ten se nacházel na via San Felice, dlouhé hlavní třídě v módní čtvrti. Byla zde spousta prodejen bot, zlatnictví, parfumerií, trafik a obchodů s oděvy pro ženy, které nepracují. A kolem těchto butiků moje matka procházela cestou do zaměstnání. Pokukovala do výloh po jemné kůži střívků a po nablýskaných náhrdelnicích.

Jenomže než do téhle obchodní zóny došla, musela jít od svého bytu kus pěšky klidnými uličkami a průchody bez aut, okolo zámečnicka a řezníka porážejícího kozy, pod osamělými arkádami, které pronikavě čpěly močí s temným podtónem kaluží staré vody, stojící na kameni. A po těchto ulicích ji ten mužský sledoval.

Kdepak ji uviděl poprvé? Hádám, že u stánku s ovocem. Tuhle krasavici zde obklopovala nepřeborná hojnost čerstvých plodin: buclaté fiky, kopce koňských kaštanů, prosluněné broskve, jasně bílé hlavičky fenyklu, zelené kvěťáky, rajčata na větvičkách, ještě zaprášená od hlíny, pyramidy temně fialových lilků, drobné, leč báječné jahody, lesknoucí se třešně, vinné hrozny, kaki churmy – plus pelmel všelijakých semínek a chlebů, *taralli*, *frisella*, bagety, pár měděných hrnců na prodej, tabulky čokolády na vaření.

Tomu chlapíkovi bylo přes šedesát, měl veliký nos, začínající pleš a na propadlých tvářích prošedivělé strniště. Nosil bekovku jako všichni ostatní starci, kteří se vydávali se špacírkou do ulic na každodenní *camminatu*, procházku.

Musel ji sledovat domů, protože jednoho jasného květnového rána moje matka vyšla z těžkých dveří domu, kde bydlela, ze tmy do náhlého světla – v Itálii mají skoro v každém činžáku tmavou chodbu, světlo v ní svítí slabě a krátce, aby se snížily náklady, a slunci tam stojí v cestě tlusté, chladné kamenné zdi – a tam stál tenhle staroch, kterého ještě nikdy neviděla, a čekal na ni.

Usmál se a ona úsměv opětovala. Pak se vydala do práce, s lacinou kabelkou a v sukni do půli lýtek. Nohy měla dokonce i v pozdním věku až absurdně ženské. Umím si představit, jak se ocitám v hlavě toho muže, vidím nohy své matky a vyrážím

za nimi. Jedním z dědictví vyplývajících z faktu, že heterosexuální ženy už po staletí žijí pod mužskými pohledy, je to, že se na jiné ženy často dívají po mužském způsobu.

Jeho přítomnost za sebou cítila při chůzi okolo mnoha domovních bloků, okolo prodavače oliv a dodavatele portských vín a sherry. Ale nebylo to tak, že by ji ten chlapík pouze sledoval. Na jednom rohu se otočila a koutkem oka zachytila jakýsi pohyb. Za ranního rozbřesku tak chladného, až zuby trnuly, byly kamenné ulice prázdné, a když se obrátila, uviděla, že si její pronásledovatel vytáhl z kalhot dlouhý, tenký, ztopořený penis, rychle s ním cvičí nahoru a dolů a přitom na ni upírá oči tak strnule, až se jí zezdálo, že to, co se mu děje od pasu dolů, je nejspíš řízeno docela jiným mozkiem.

Tehdy se vyděla, ale po létech její strach z onoho prvního rána vybledl do ironického pobavení. V následujících měsících se ten muž objevoval před jejím domem několikrát do týdne, až ji nakonec začal vyprovázet i od stánku domů. V době, kdy byl jejich vztah ve vrcholném rozkvětu, se tenhle člověk za ní táhl dvakrát denně.

Moje matka je už mrtvá, takže se jí nemůžu zeptat, proč tohle den co den připouštěla. Místo toho jsem se zeptala staršího bratra, proč maminka něco neudělala, proč o tom někomu nepověděla.

Bylo to v šedesátých letech v Itálii. Policisté by řekli: „*Ma lascialo perdere, e un povero vecchio. E una meraviglia che ha il cazzo duro a sua età.*“ Nechte to být, je to starej chudák. A vůbec, je to zázrak, že se mu v tomhle věku ještě postaví.

Moje matka tohoto muže nechala, ať si masturbuje při pohledu na její tělo, na její obličej, zatímco ona jde pěšky do práce či z práce. Nebyla z žen, které by tohle těšilo. Ačkoli

s jistotou bych to říci nemohla. Matka totiž nikdy nemluvila o tom, co chce. O tom, co ji vzrušuje nebo odpuzuje. Někdy se zdálo, že nemá vůbec žádné vlastní touhy. Že její sexualita je pouhá stezka v lese, neznačená pěšinka, kterou ve vysoké trávě vydupaly těžké boty. A ty boty patřily mému otci.

Můj otec miloval ženy způsobem, jaký se dříve považoval za okouzující. Byl lékař, který říkal ošetřovatelkám *zlatíčko*, když se mu líbily, a když se mu nelíbily, tak *moje milá*. Především ale miloval mou matku. Přitahovala ho tak zjevně, že je mi dodnes trochu trapné na to vzpomínat.

Přestože jsem nikdy neměla příležitost o touze svého otce přemýšlet, její síla, síla veškeré mužské touhy, mě uchvacovala. Nebylo to tak, že by muži pouze chtěli. Muži *potřebují*. A muž, který každý den sledoval mou matku cestou z práce a do práce, tohle *potřeboval*. Prezidenti přicházejí o lesk a slávu výměnou za odvážnou kuřbu. Muž leckdy kvůli jediné chvíli prosustruje všechno, co pracně budoval po celý život. Nikdy jsem nebyla zastánkyní teorie o mocných mužích, kteří mají natolik nadměrné ego, že je ani ve snu nenapadne, že by je mohl někdo při něčem přistihnout. Spíš se domnívám, že touha je v té chvíli tak mocná, že se všechno ostatní – rodina, domov, kariéra – rozteče v loužičku, která je chladnější a řídnější než semeno. V nic.

Jak se tak pouštím do psaní této knihy, knihy o lidské touze, přemítám, co mě na příbězích mužů tak láká. Na příbězích o jejich toužení. Na tom, že kvůli děvčeti na klíně dokázali zničit celou říši. Proto začínám tím, že rozmlouvám s muži: s filozofem z Los Angeles, s ředitelem školy z New Jersey, s politikem z Washingtonu. Jejich příběhy mě přitahují podobně, jako člověka láká, aby si z jídelničky čínské restaurace objednával znovu a znovu tentýž předkrm.

Příběh filozofův se sice započíná jako vyprávění o pohledném muži, s nímž jeho ne zas tak hezká manželka nechce spát, takže ho sužuje bolest provázející rozplývání vášně a lásky, ale postupně se promění ve vyprávění o muži, který se chce vyspat se zrzavou masérkou, k níž dochází kvůli bolestem zad. „Prý chce se mnou utéct do Big Sur,“ sdělil mi v textovce filozof jednou časně zrána. Když jsme se setkali příště, seděla jsem naproti němu v kavárně a on mi popisoval boky té masérky. V souvislosti s tím, co ztratil v manželství, se mi nezdálo, že by jeho vášně vzrostla; působila spíš povrchně.

Příběhy mužů se začínají stékat dohromady jako krev. V některých případech byla fáze dvoření delší, jindy mělo dvoření blíž k opečovávání, ale většinou příběhy končily zadržávajícím pulzováním orgasmu. A zjistila jsem, že zatímco s uhasínajícím výbuchem orgasmu mužovo nutkání odeznělo, nutkání ženy se často teprve začínalo rozhořivat. V tom, jak tutéž věc prožívají ženy, je značná složitost, krása, a dokonce i prvek násilí. Právě tohle byl důvod, proč se podle mého názoru stalo v těchto epizodách úkolem ženy strpět všechny podoby, jichž v Americe nabývá touha.

Ženská žádostivost může být samozřejmě stejně umanutá jako ta mužská, a když se stala hnací silou a když hledala, jak by mohla ovládnout pole, můj zájem o pokračování daného příběhu zeslábl. Ale největší vznešenost, největší bolest jsem našla v příbězích, kde se touha vymkla kontrole a celé vyprávění mi diktoval samotný předmět touhy. Celá ta agonie a bezvýslednost působily, jako když člověk šlape na bicyklu pozpátku a nakonec vstoupí do zcela jiného světa.

* * *

Ve snaze nalézt tyto příběhy jsem šestkrát sjezdila celou zemí. Svoje zastávky jsem plánovala velmi volně. Zpravidla jsem dorazila do nějakého městečka, třeba do Medory v Severní Dakotě. Objednala jsem si toast a kávu a přečetla si místní noviny. Tímto způsobem jsem objevila Maggii. Mladou ženu, které dívky ještě mladší než ona nadávaly do štětek a tlustejch kund. Mezi ní a ženatým středoškolským učitelem údajně existoval vztah. Z jejího vyprávění vyplynula fascinující skutečnost, že spolu neměli pohlavní styk v normálním slova smyslu. Podle toho, co mi líčila, on ji ukájel orálně a nedovolil, aby mu rozepnula zip na poklopci. Zato jí do její oblíbené knihy *Stmívání* lepil žluté poznámkové papírky. U pasáží o trvalém poutu mezi milenci prožívajícími lásku nebeskou jí črtal paralely s jejich vlastním vztahem. Mladou ženu neobyčejně překvapovalo a vzrušovalo už to, kolik těch papírků bylo a jak detailně svoje komentáře propracovával. Nemohla pomalu uvěřit, že učitel, jehož tak hluboce obdivovala, tu knihu přečetl celou, natož pak že si udělal čas, aby k ní připisoval poznámky tak důmyslné, jako by vedl kurz pro pokročilé milenky upírů. Také mi líčila, že na stránky knihy stříkal svou kolínskou, poněvadž věděl, jak má ráda jeho vůni. Psát takové věci mladé ženě, pro kterou je tohle pouze začátek, a pak se jí zničehonic úplně vytrádit ze života? Ano, umím si jasně představit, jakou nezhojitelnou ránu po sobě zanechal.

Na Maggiiin příběh jsem narazila, když to s ní začalo jít z kopce. Zapůsobila na mě jako žena, jejíž sexualita a sexuální zkušenosti byly strašlivým způsobem popřeny. Její příběh budu vyprávět, jako bych na něj pohlížela jejíma očima; jeho jiná verze se mezitím dostala před porotu, která tento příběh viděla naprosto jinak. Část jejího vyprávění klade čtenáři

až příliš známé otázky: kdy, proč a kdo věří příběhům žen – a kdy, proč a kdo jim nevěří.

* * *

V průběhu historie muži lámou ženám srdce určitým způsobem. Nejdřív je milují, ať už celým srdcem, nebo jen napůl, pak je to ale omrzí, takže se celé týdny a měsíce potichu snaží ze vztahu vymanit, načež vycouvají, vypaří se a už nikdy nevolají. Ženy mezitím čekají. Čekají tím déle, čím více jsou zamilované a čím méně možností mají. Doufají, že se jim muž vrátí s rozbitým telefonem nebo s rozbitou hubou a řekne: „Moc se omlouvám, víš, oni mě pohřbili zaživa a já nedokázal myslet na nic jiného než na tebe a bál jsem se, že si budeš myslet, že jsem tě opustil, ačkoli pravda je jediné to, že jsem ztratil tvoje číslo, ukradli mi ho ti chlapi, co mě zlikvidovali, a já jsem tři roky prohledával telefonní seznamy a teď jsem tě konečně našel. Nevytratil jsem se jako smrad – to, co jsem cítil, nemohlo jen tak vyprchat. Mělas pravdu: bylo by to kruté, nesvědomité, nemožné. Vezmeš si mě?“

Podle toho, co mi Maggie vyprávěla, ji zdrtilo, že se její učitel údajně dopustil zločinu. Měla však cosi, co opuštěné ženy mívají jen zřídka: určitou moc, kterou jí dával její věk a zaměstnání jejího bývalého milence. Maggie byla přesvědčená, že tuhle moc jí propůjčuje zákon státu. Nakonec to ale bylo jinak.

Některé ženy čekají, protože jinak by jim hrozilo, že dočista přestanou existovat: on je přece v téhle chvíli ten jediný, po kom kdy budou schopné toužit. Může se jednat také o problém ekonomický. Než revoluce dorazí i do končin, kde

si lidé vyměňují spíš recepty z časopisu *Život na venkově* nežli články o tom, že je třeba učinit přítrž zotročování žen, trvá to dlouho.

Lina, žena v domácnosti z Indiany, kterou manžel řadu let nepolíbil, čekala, až ho bude moci opustit, protože neměla peníze na to, aby mohla žít bez něho. Zákony na podporu partnerů v Indianě byly skutečností, se kterou Lina nepočítala. Čekala tudíž, až svou manželku opustí jiný muž. A poté čekala dál.

V naší zemi vane vítr změn tak, že nás nutí klást si otázku, kým vlastně v životě jsme. Ženy, které mají ve zvyku čekat, se často snaží přimět ostatní ženy, aby jim tenhle postoj schválily – díky tomu by si ho pak totiž mohly schválit samy.

Sloane, povznesená majitelka restaurace, dovoluje svému manželovi, aby ji pozoroval, jak si to rozdává s jinými muži. Občas jsou v posteli dva páry, ale většinou ji manžel sleduje – na videu nebo osobně – při souloži. Sloane je půvabná. Zatímco její manžel přihlíží, jak ona šuká s jinými, za oknem ložnice je vidět pobřežní pás mořské pěny. O kus dál se u silnice toulají cotswoldské ovce barvy ovesné mouky. Jedné mé kamarádce, s níž jsem se seznámila v Clevelandu a která považuje sex ve třech, *ménage à trois*, v kontextu swingers párty za něco hnusného a bezmála opovrženíhodného, připadal Sloanin příběh poučný, opravdický, snadno pochopitelný. A k empatii nás vede právě tato pochopitelnost.

* * *

Uvažuji o faktu, že jsem dcerou matky, která si nechala líbit, aby v její přítomnosti denně masturboval cizí muž,

a přemítám, co všechno jsem si nechala líbit já sama – sice to nebylo takhle do nebe volající, ale když se to vezme kolem a kolem, nebyl v tom valný rozdíl. Pak přemýšlím o tom, co vlastně po mužích chci. A co z toho jsem vlastně chtěla po sobě, či dokonce po jiných ženách a do jaké míry to, co jsem chtěla po nějakém milenci, vycházelo z čehosi, co jsem potřebovala od vlastní matky, protože z mnoha příběhů, které jsem vyslechla, vyplývá, že jsme to my ženy, kdo drží v šachu jiné ženy pevněji než muži. Umíme to zaonačit tak, aby se jiná žena cítila jako děvka, měla pocit, že je nečistá, nemilovaná, ošklivá. Jádrem věci bývá nakonec strach. Dokážou nás vyděsit muži, dokážou nás vyděsit jiné ženy a občas se natolik trápíme tím, co nás děsí, že s orgasmem čekáme, dokud nejsme samy. Tváříme se, že chceme něco, oč nestojíme, aby nás nikdo nepřistihl, že nedostáváme to, co potřebujeme.

Mou matku muži neděsili. Děsila ji chudoba. Vyprávěla mi další příběh. Třebaže si už přesně nevzpomínám na okolnosti, za jakých jsme si povídaly, vím, že mě matka nenutila, abych se na to posadila. Tenhle příběh se nevyprávěl u rosé a jemných krekrů, spíš mám dojem, že kulisu tvořily marlborky u kuchyňského stolu, zabedněná okna, pes, který nám ležel na klíně a pomrkával v oblacích kouře. Matka přitom tuším leštila skleněný stolek.

Příběh pojednává o krutém muži, s nímž matka chodila předtím, než poznala mého otce. V zásobě měla pár slov, která mě upoutávala a děsila. Jedním z nich bylo slovo *krutý*.

Vyrůstala ve velké chudobě, čurat chodila do nočníku a močí si potírala pihy, protože takhle prý měly trochu vyblednout. Bydlela se dvěma sestrami a rodiči v jedné místnosti. Stropem tam zatékala dešťová voda, která mé spící matce

skrápěla tvář. Skoro dva roky strávila v sanatoriu s tuberkulózou. Navštěvovat ji nikdo nechodil, poněvadž si takové výlety nemohli dovolit. Její otec byl alkoholik, který pracoval na vinici. Mladší bratříček jí zemřel, když mu ještě nebyl ani rok.

Ona odtamtud nakonec vypadla a přestěhovala se do města, ale těsně předtím, bylo to v polovině února, jí onemocněla matka. Rakovina žaludku. Přijali ji do místní nemocnice, odkud nebylo návratu. Jednou v noci se strhla sněhová bouře, o dlažbu se tříštily břidlicové tašky a moje matka byla právě s tím krutým chlapíkem, když vtom jí sdělili, že maminka umírá a do rána bude mrtvá. Ten kruřas vezl mou matku bouří do nemocnice, ale pekelně se pohádali. O detailech matka pomlčela, ale skončilo to tak, že zůstala stát v noci ve sněhu na štěrkové cestě. Sledovala, jak se zadní světla vozu vzdalují. Na zledovatělé silnici nebylo široko daleko jediné auto. Nedostala se ke své matce včas, aby u ní byla, když nastal konec.

Dodnes si nejsem jistá, co v tomhle kontextu slovo *krutý* znamená. Nevím, jestli ten mužský mou matku tloukl, jestli na ni sexuálně útočil. Vždycky jsem předpokládala, že krutost v jejím světě souvisela s nějakým sexuálním ohrožením. V těch nejgotičtějších představách mi před vnitřním zrakem naskakovaly obrazy, že zatímco jí umírá matka, on se ji snaží právě tu noc obtáhnout. Představuju si ho, jak jí chce vykousnout z boku kousek masa. V mé matce však nepřetrval strach z krutého muže, nýbrž strach z chudoby. Z toho, že si nemohla zavolat taxík, aby se do té nemocnice dostala. Že neměla možnost jednat. Postrádala vlastní prostředky.

Zhruba rok nato mi zemřel otec a ani jediný den u nás neproběhl bez pláče. Matka mě požádala, ať jí ukážu, jak se pracuje